

MANNVIT

INNANRÍKISRÁÐUNEYTIÐ

Félagshagfræðileg greining á framtíð áætlunarflugs innanlands

Almennt um verkefnið

- **Samráðshópur verkefnisins:** Isavia, Vegagerð, Samgöngustofa, Samtök ferðapjónustunnar, Samband íslenskra sveitarfélaga, Byggðastofnun, Samtök atvinnulífsins, Flugfélag Íslands, Flugfélagið Ernir og Norlandair.
- **Verkefnisstjórn;** innanríkisráðuneyti og Isavia
 - Guðný Unnur Jökulsdóttir, Haukur Hauksson og Ingunn Ólafsdóttir frá Isavia
 - Ásta Þorleifsdóttir og Vilhjálmur Hilmarsson innanríkisráðuneyti.
- Vinna hófst í mars 2013, unnið af starfsmönnum innanríkisráðuneytis og síðar með aðkomu Mannvits.

Félagshagfræðileg greining á innanlandsflugi

- Í samgönguáætlun er gert ráð fyrir því að félagshagfræðileg greining verði lögð til grundvallar ákvarðanatöku um stærri verkefni.
- Markmið nokkurra verkefna á SGÁ er að þróa aðferðina og aðlaga að íslenskum aðstæðum þ.m.t.

***„...gera á félagshagfræðilega úttekt á framtíð áætlunarflugs
innanlands.“***

Félagshagfræðileg greining á innanlandsflugi

Markmið verkefnisins eru:

- Að öðlast yfirsýn yfir líklega þróun /spá um farþegafjölda á mismunandi flugleiðum.
- Að meta heildarkostnað hins opinbera og einstaklinga vegna flugsins og flugvalla.
- Að meta áhrif flugsamgangna á lífsgæði íbúa.
- Að meta áhrif flugsamgangna á rekstrarumhverfi fyrirtækja, stofnana og atvinnumöguleika.

***Að ákvarða samfélagslegt mikilvægi flugsins í samanburði við
hagkvæmni***

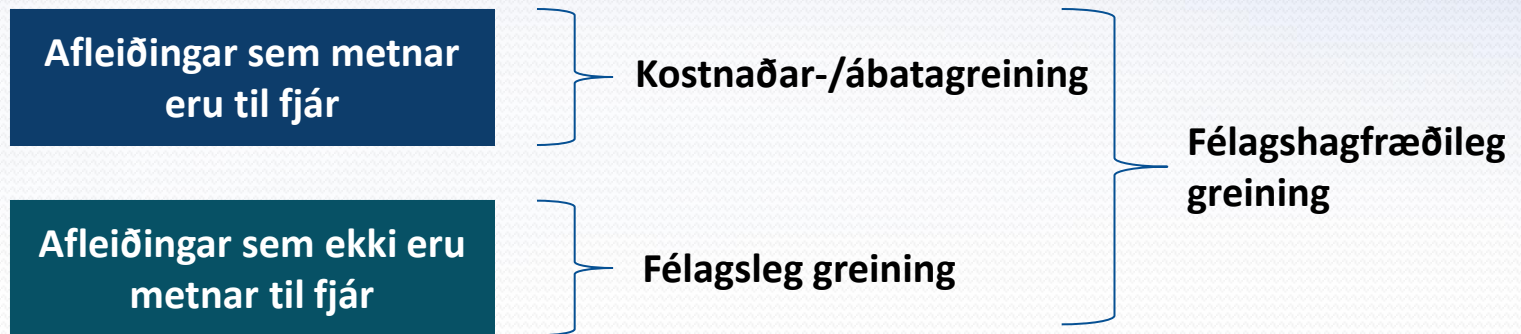
Almennt um verkefnið

Af hverju að vinna slíkt verkefni?

- Einfalt – forgangsröðun takmarkaðs fjármagns í samgöngum.
- Hvert er samfélagslegt mikilvægi flugsins í samanburði við hagkvæmni þess?
- Hvernig er notkun á innanlandsflugi?
- Hvert er viðhorf landsmanna til innanlandsflugs?
- Niðurstöður nýttist í stefnumótun við endurskoðun 12 ára áætlunarinnar.

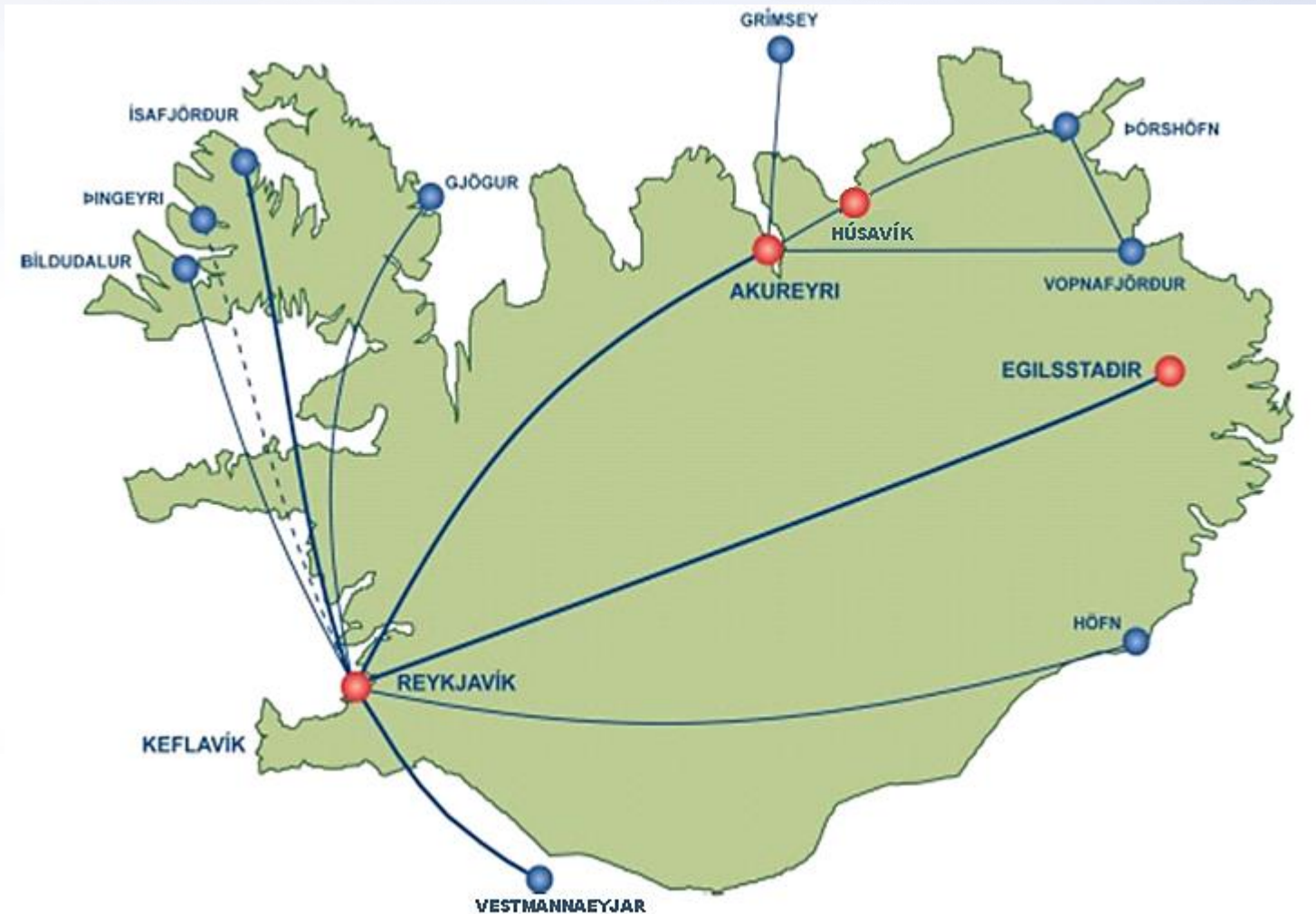
Aðferðafræðin

- Byggir á tveimur meginþáttum; hagfræðilegum og samfélagslegum.

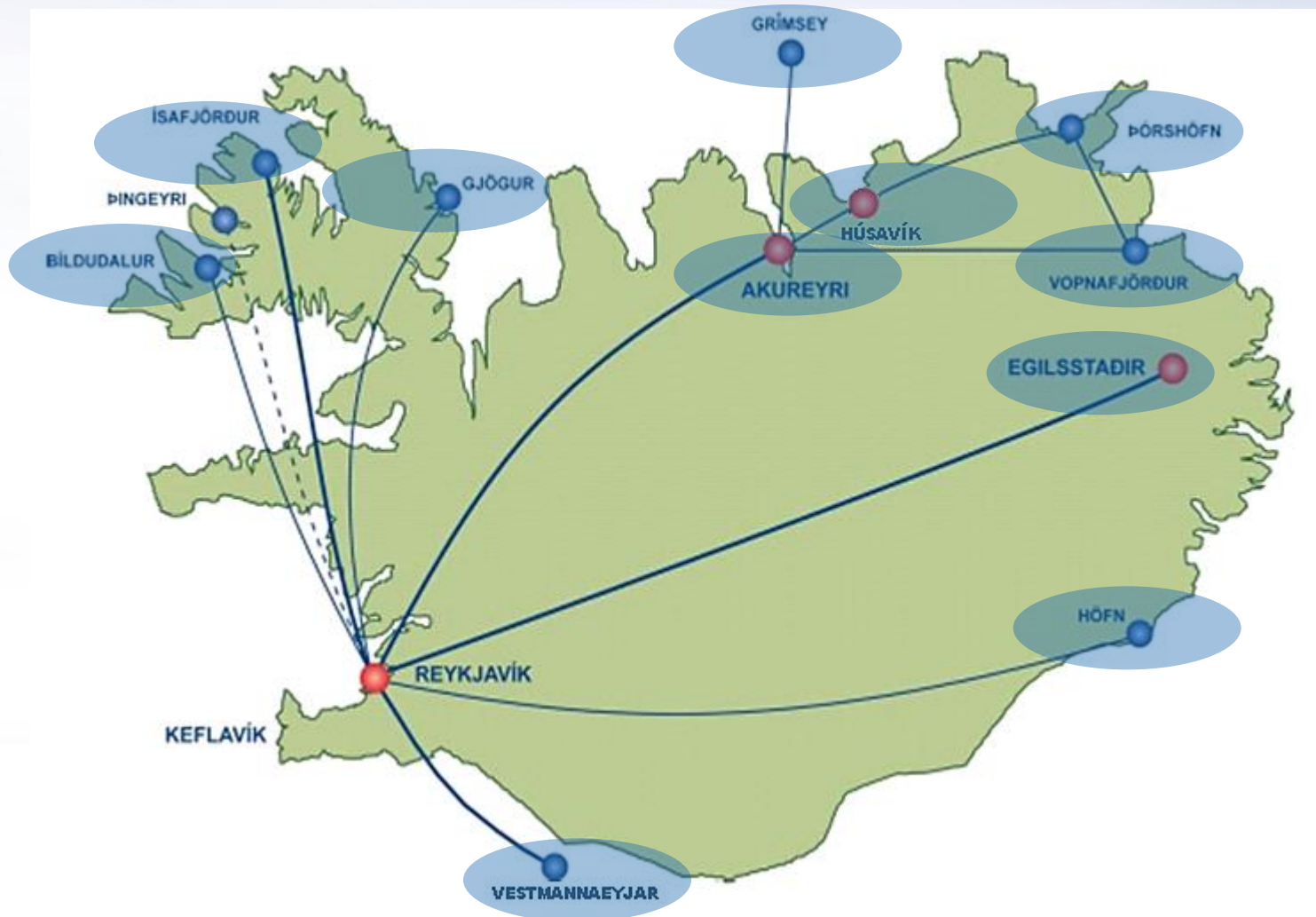

- Innanlandsflug og rekstur flugvalla greint á grundvelli:
 - Hagkvæmni þ.e. **verðmetanlegra þátta**.
 - **Samfélagslegra þátta þ.e. félagsauðs**
 - Íbúa á áhrifasvæðum flugvalla
 - Atvinnulíf/fyrirtæki t.d. ferðaþjónustu, verslun og þjónustu.

Flugvallakerfið og flugleiðir

Flugvallakerfið og flugleiðir

Kostnaðar-/ábatagreining

Kostnaðar-/ábatagreining

- Markmið k-/á greiningar er að meta ábata og kostnað af flugsamgöngum innanlands í samanburði við aðra samgöngukosti:

Aðilar sem verða fyrir áhrifum:

- ***Hið opinbera;***

- Kostnaður vegna reksturs og þjónustu á flugvöllum
- Styrkir til flugrekstraraðila
- Breytingar í skatttekjum hins opinbera
- Tekjur af notendagjöldum og eldsneytisgjöldum
- Aðrar tekjur af flugvöllum.

Kostnaður

Kostnaðar-/ábatagreining

■ *Flugfarþegar (í vinnu- og frítíma);*

- Tímaábati
- Mismunur beins kostnaðar við að velja flug miðað við aðra samgöngukosti
- Ábati vegna vöruflutninga

■ *Samfélagið;*

- Öryggi í flugi (fækkun í slysum á vegum)
- Umhverfisáhrif og samfélagslegur kostnaður skatta

Ábati

Ábati og samgönguvalkostir

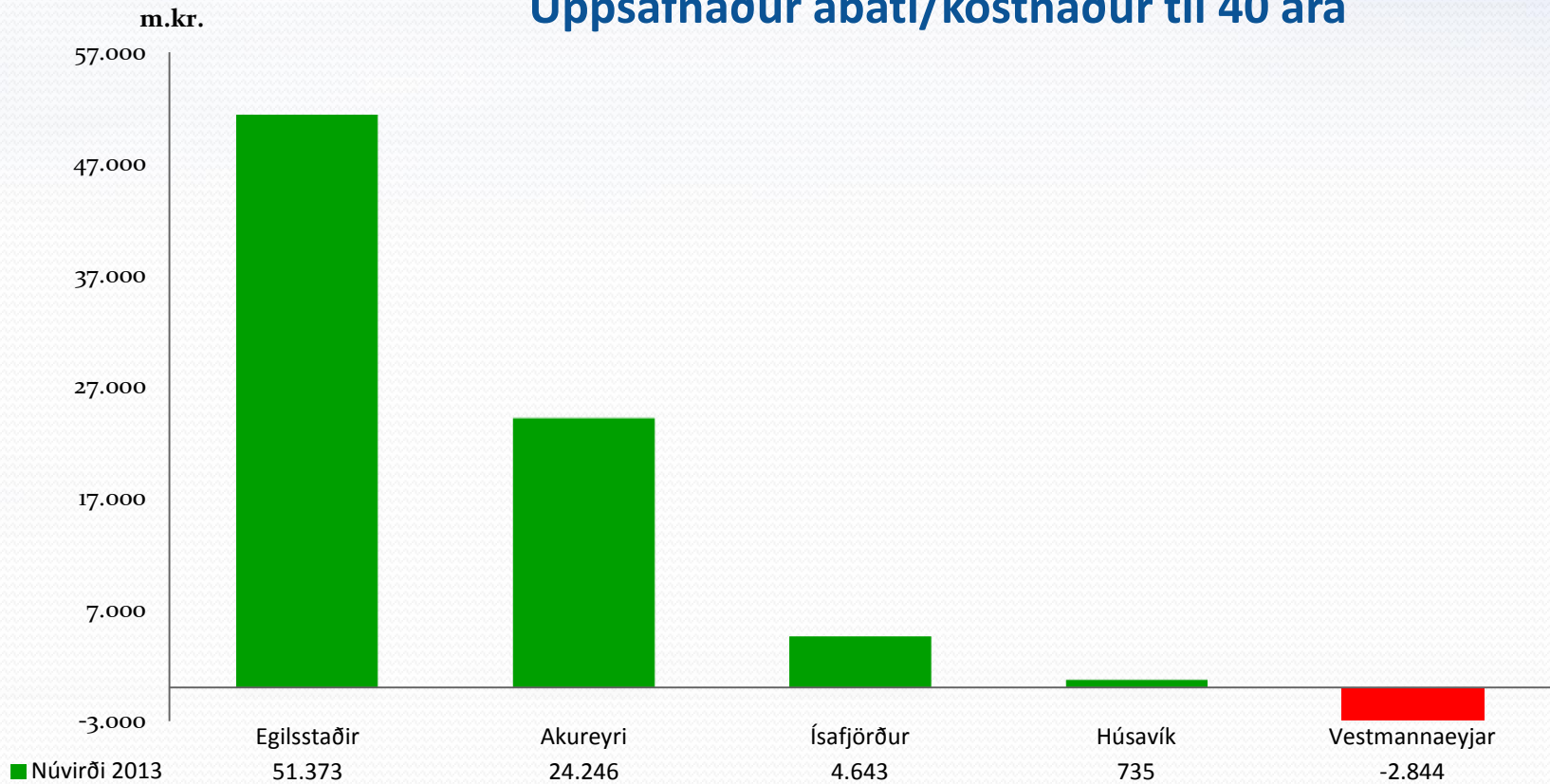

Kostnaðar-/ábatagreining framhald

- Notað er staðfært arðsemislíkan Vegagerðarinnar: **TERESA** (*Transport- og Energiministeriets Regneark for Samfundsøkonomisk Analyse*).
- 40 ára arðsemistími, 2013-2053
- Farþegaspá í framtíðarsýn
 - Spáin tekur tillit til fyrirhugaðrar atvinnuuppbyggingar, horfa í ferðaþjónustu, íbúapróunar, hagkvæmni flugs á við núllkostsleiðir og fyrirhugaðra samgöngubóta.
 - Byggir á margvíslegum gögnum og rannsóknum.
 - Margar breytur sem hafa áhrif

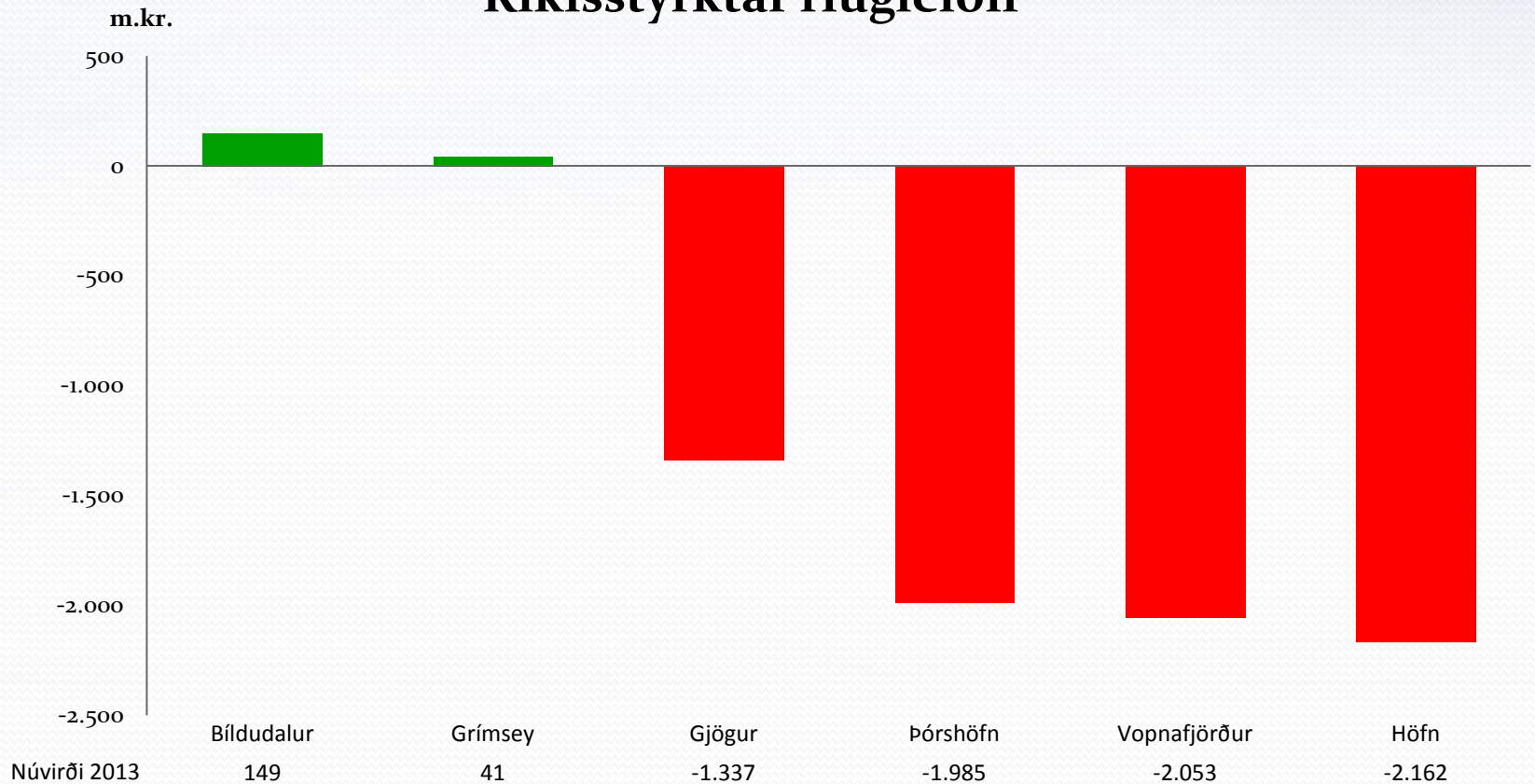
Niðurstöður

Uppsafnaður ábati/kostnaður til 40 ára

Niðurstöður

Ríkisstyrktar flugleiðir

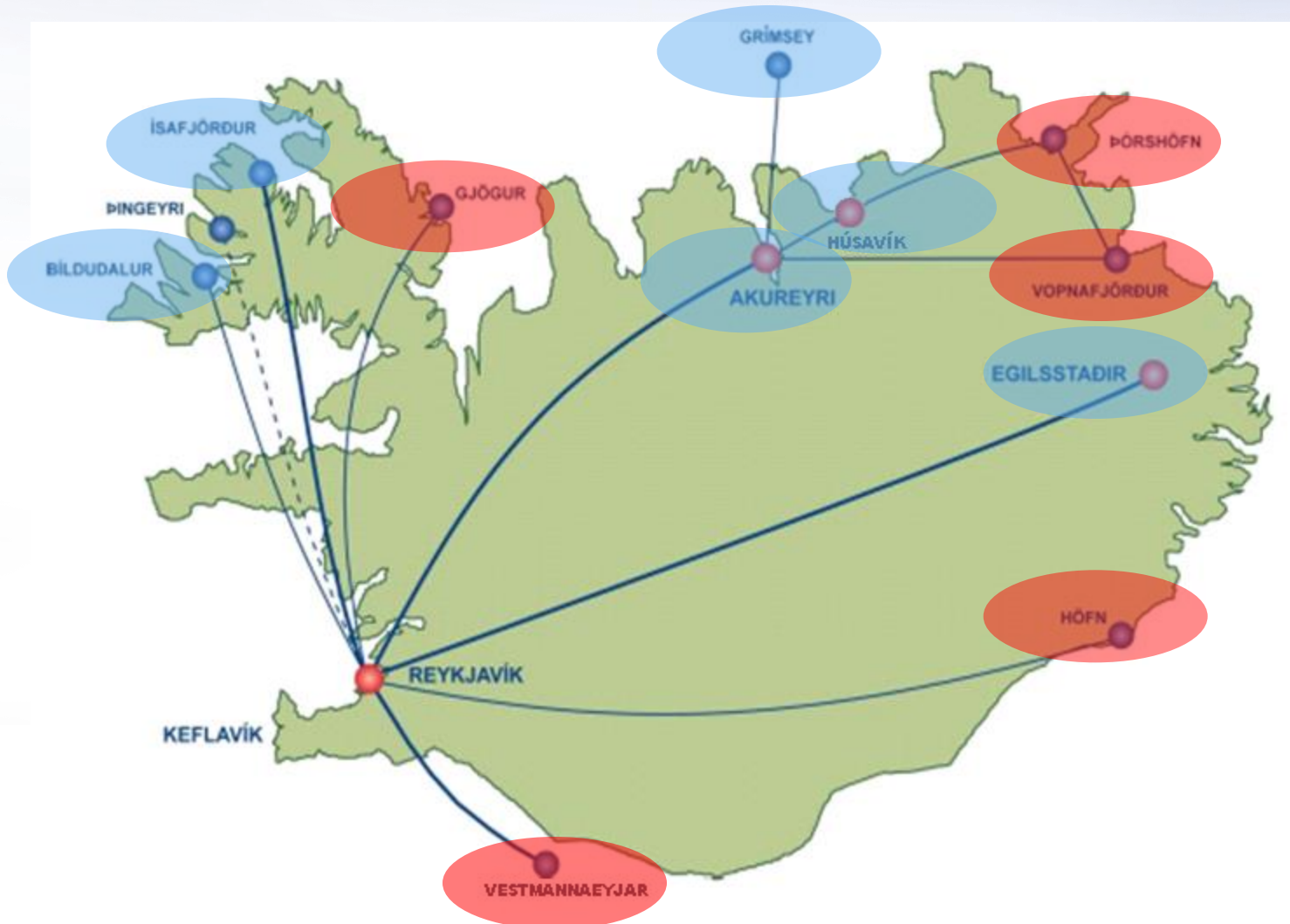

Niðurstöður

Ábata- kostnaðarhlutfallið

Þjóðhagsleg hagkvæmni

A serene landscape featuring a vast, calm blue ocean in the foreground, meeting a deep blue sky filled with wispy white clouds. The horizon line is clearly visible, separating the water from the sky. The overall mood is peaceful and expansive.

Félagsleg greining

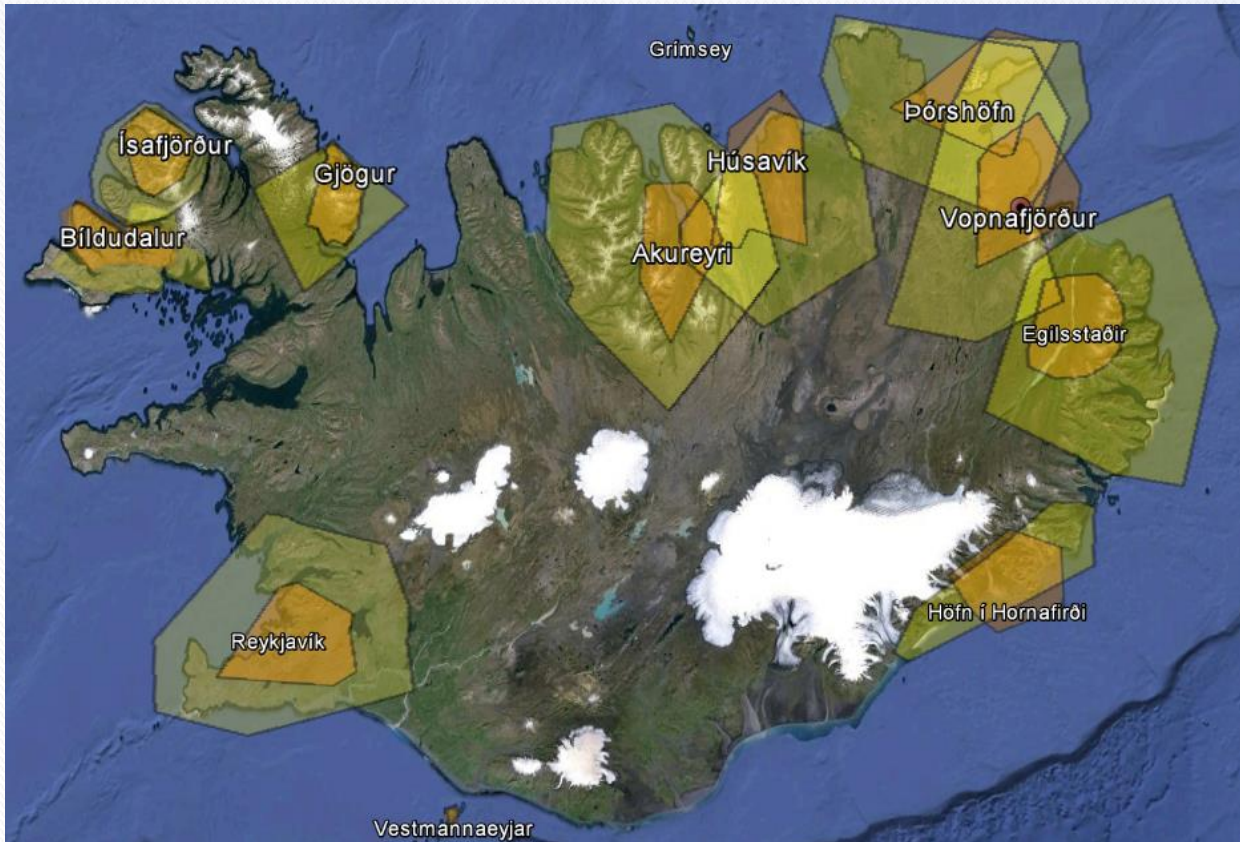
Félagsleg greining

Búsetugæði og félagsauður

- Byggt á:
 - Norskri aðferðafræði; Håndbok 140: Konsekvensanalyser
 - Auk verkefna byggð á sömu aðferðafræði í Alaska, Ástralíu og Indlandi m.a. „Socio-Economic Impact Assessment GUIDELINES”.
- Markmið: Að svara spurningunni;
Hvaða samfélagslegu afleiðingar hefði það að hætta áætlunarflugi á búsetugæði á áhrifasvæði flugvallar?

Könnun meðal flugfarþega

Áhrifasvæði flugvallanna

Niðurstöður íbúafunda Grundvallarþættir búsetugæða

Sex virðisþættir búsetugæða:

- **Heilsa og öryggi** íbúa á áhrifasvæði.
- **Menntunarmöguleikar** íbúa á áhrifasvæði
- Staðbundin **atvinna og atvinnumöguleikar** á áhrifasvæði
- **Aðgengi að þjónustu** fyrir íbúa á áhrifasvæði
- Aðgengi að **menningu og tómstundum/afþreyingu** fyrir íbúa á áhrifasvæði
- Möguleikinn til að rækta **fjölskyldutengsl** óháð búsetu.

Aðferðafræðin

6 virðisþættir

- Heilsa og öryggi
- Menntun, atvinna
- Aðgengi að þjónustu
- Fjölskyldutengsl
- Menning og afþreying

Hversu mikilvægur er þátturinn fyrir búsetugæði?

Virði

Áhrif

Afleiðingar

Virði og umfangi er tvinnað saman í **samfélagslegar afleiðingar** eftir þar til gerðu myndriti.

Hve neikvæð eru áhrifin af því að hætta flugi fyrir þennan þátt?

Virðismatið

- Eru sumir þættir búsetugæða mikilvægari en aðrir?
- Hvað hefur mest áhrif á val á búsetu?
- m.a. horft til áhrifa á jafnrétti, byggðapróun og sjálfbærni byggðar.

Áhrifamatið

Kannanir á mikilvægi flugsins

- Samanlagt úrtak: **Um 7.500 manns Svarendur: 3.434**
 - Viðamesta könnun á innanlandsflugi hingað til.
 - Viðhorf til flugsins, notkun á flugi og ferðatilhögun einstaklinga á áhrifasvæðum innanlandsflugvalla.
- **Þrjár kannanir:**
 - 1) Könnun meðal flugfarþega á ríkisstyrktum flugleiðum.
 - Fjöldi svara: 759.
 - 2) Þjóðmálakönnun Félagsvísindastofnunar Háskóla Íslands.
 - Fjöldi svara 710.
 - 3) Könnun á áhrifasvæðum áætlunarflugsins - Félagsvísindastofnun
 - Fjöldi svara: 1.965
 - svarhlutfall 62%, (2-90% fullorðinna; Akureyri /Grímsey).

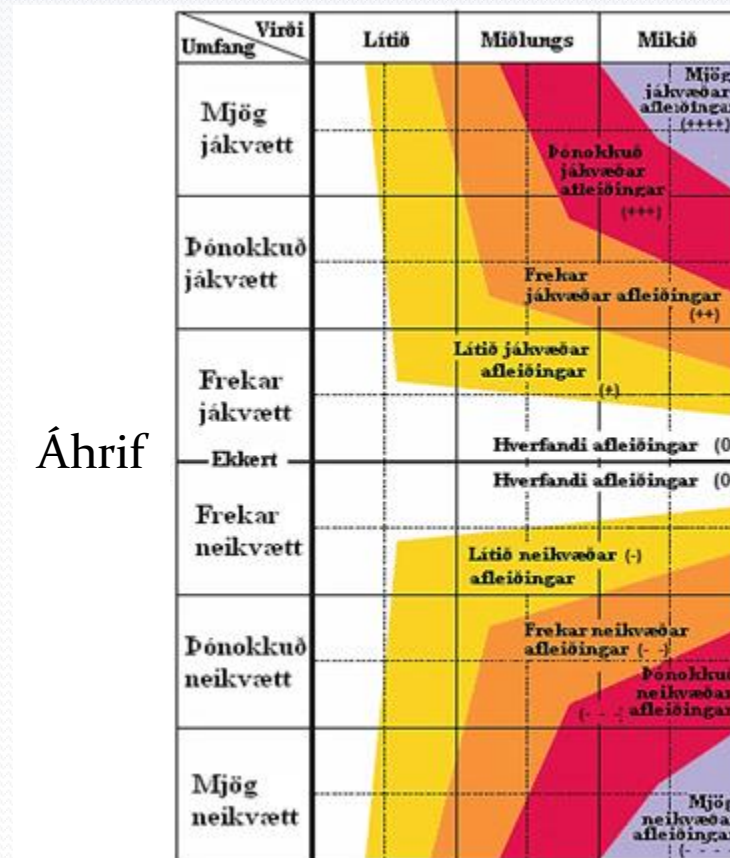
Neikvæð áhrif þess að hætta flugi

	Heilsa	Menntun	Atvinna	Aðgengi að þjónustu	Menning	Fjölskyldutengsl
	Grimsey	Grimsey	Akureyri	Grimsey	Gjögur	Grimsey
	Gjögur	Egilsstaðir	Vestmannaeyjar	Gjögur	Vestmannaeyjar	Gjögur
	Bildudalur	Bildudalur	Egilsstaðir	Bildudalur	Egilsstaðir	Ísafjörður
	Vopnafjörður	Gjögur	Ísafjörður	Vestmannaeyjar	Vopnafjörður	Bildudalur
	Egilsstaðir	Ísafjörður	Höfn	Vopnafjörður	Bildudalur	Egilsstaðir
	Höfn	Höfn	Húsavík	Höfn	Ísafjörður	Þórshöfn
	Ísafjörður	Vopnafjörður	Bildudalur	Egilsstaðir	Höfn	Vopnafjörður
	Þórshöfn	Vestmannaeyjar	Grimsey	Ísafjörður	Grimsey	Höfn
	Vestmannaeyjar	Þórshöfn	Þórshöfn	Þórshöfn	Húsavík	Vestmannaeyjar
	Húsavík	Akureyri	Vopnafjörður	Húsavík	Þórshöfn	Akureyri
	Akureyri	Húsavík	Gjögur	Akureyri	Akureyri	Húsavík

Virði + áhrif = afleiðingar

Virði

Áhrif

Samfélagslegar afleiðingar

Flugvelli	Heilsa og öryggi	Atvinna	Menntun	Aðgengi að þjónustu	Fjölskyldutengsl	Menning
Egilsstaðir	(-)/(- -)	(- -)/(- - -)	(- -)	(-)/(- -)	(-)	(-)
Akureyri	(-)/(- -)	(- - -)	(-)	(-)	(-)	(0)
Ísafjörður	(- -)/(- - -)	(- -)	(- -)	(-)/(- -)	(-)	(0)/(-)
Húsavík	(- -)	(- - -)	(-)/(- -)	(-)/(- -)	(-)	(0)
Bíldudalur	(- - -)	(- -)/(- - -)	(- -)	(- -)	(-)	(0)/(-)
Grímsey	(- - - -)	(- -)/(- - -)	(- - -)/(- - - -)	(- - -)	(- -)	(0)
Gjögur	(- - -)/(- - - -)	(-)	(- -)/(- - -)	(- -)/(- - -)	(-)	(-)
Þórshöfn	(- - -)	(- -)	(- -)	(- -)	(-)	(0)
Vopnafjörður	(- - -)	(- -)	(- -)	(- -)	(-)	(-)
Höfn	(- - -)	(- - -)	(- -)	(- -)	(-)	(0)/(-)
Vestmannaeyjar	(- -)/(- - -)	(- - -)/(- - - -)	(-)/(- -)	(- -)	(-)	(-)

Hvar eru *afleiðingar* mestar?

- Neikvæðar *samfélagslegar afleiðingar* þess að hætta flugi eru mestar á:

Bíldudal, Grímsey og Gjögri fyrir **heilsu**

Egilsstöðum Grímsey og Gjögri fyrir **menntun**

Akureyri og Vestmannaeyjar fyrir **atvinnu**

Grímsey fyrir **aðgengi að þjónustu**.

A background image of a blue sky with white clouds and a blue ocean horizon. The text is centered in the middle of the image.

Sambættar niðurstöður

Sambætt niðurstaða

	Kostnaðar-/ábatagreining		Félagsleg greining					
	Núvirði	Arðsemi útgjaldakrónu	Heilsa og öryggi	Atvinna	Menntun	Aðgengi að þjónustu	Fjölskyldutengsl	Menning og afþreying
Egilsstaðir	51.373	3,51	(-)/(- -)	(- -)/(- - -)	(- -)	(-)/(- -)	(-)	(-)
Akureyri	24.246	1,41	(-)/(- -)	(- - -)	(-)	(-)	(-)	(0)
Ísafjörður	4.643	1,45	(- -)/(- - -)	(- - -)	(- -)	(-)/(- -)	(-)	(0)/(-)
Húsavík	735	0,53	(- -)	(- - -)	(-)/(- -)	(-)/(- -)	(-)	(0)
Bíldudalur	149	0,19	(- - -)	(- -)/(- - -)	(- -)	(- -)	(-)	(0)/(-)
Grimsey	41	0,45	(- - - -)	(- -)/(- - -)	(- - -)/(- - - -)	(- - -)	(- -)	(0)
Gjögur	-1.337	-1,19	(- - -)/(- - - -)	(-)	(- -)/(- - -)	(- -)/(- - -)	(-)	(-)
Þórshöfn	-1.985	-1,28	(- - -)	(- -)	(- -)	(- -)	(-)	(0)
Vopnafjörður	-2.053	-1,26	(- - -)	(- -)	(- -)	(- -)	(-)	(-)
Höfn	-2.162	-0,74	(- - -)	(- - -)	(- -)	(- -)	(-)	(0)/(-)
Vestmannaeyjar	-2.844	-2,07	(- -)/(- - -)	(- - -)/(- - - -)	(-)/(- -)	(- -)	(-)	(-)

Almennar ályktanir

Samkeppni með samvinnu- flugið og ferðapjónustan

- Æskilegt að nota innanlandsflug mun meira í ferðapjónustu
 - Miklir möguleikar á Vestfjörðum og Höfn í Hornafirði
 - Bætir öryggi og eykur arðsemi
- Innanlandsflugið þátttakandi í uppsveiflunni!
 - Fleiri farþegar - *lægri flugfargjalda fyrir almenning*
 - *og aukinn ábati af flugleiðum, geta náð þjóðhagslegri hagkvæmni.*
 - Eknar dagsferðir á Jökulsárlón og Vatnajökul í stað áætlunarflugs?
 - Eknar dagsferðir á Látrabjarg í stað flugs á Bíldudal?
- Þarf að endurskoða útboðsskilmála á ríkisstyrktu áætlunarflugi?
 - Auka sveigjanleika þeirra til að stýra verði? Sérstaklega þar sem tækifæri eru í ferðapjónustu!

Fleiri áhugaverðar ályktanir Kynjagleraugin

- Ríkisstyrkir til einstakra flugleiða stuðla að jafnrétti í samgöngum:
- *Fleiri konur nota flug en karlar skv. könnunum*
- *Minna kostnaðarþol er á meðal kvenna en þær greiða oftast flugið sjálfar*
- Aðfluttir nota flugið mun meira en innfæddir
- Fleiri konur á áhrifasvæðum flugvalla eru aðfluttar
- Konur eru færri en karlar á flestum áhrifasvæðum

Skiptir áætlunarflug máli til að viðhalda lágmarkskynjamun í dreifbýli?

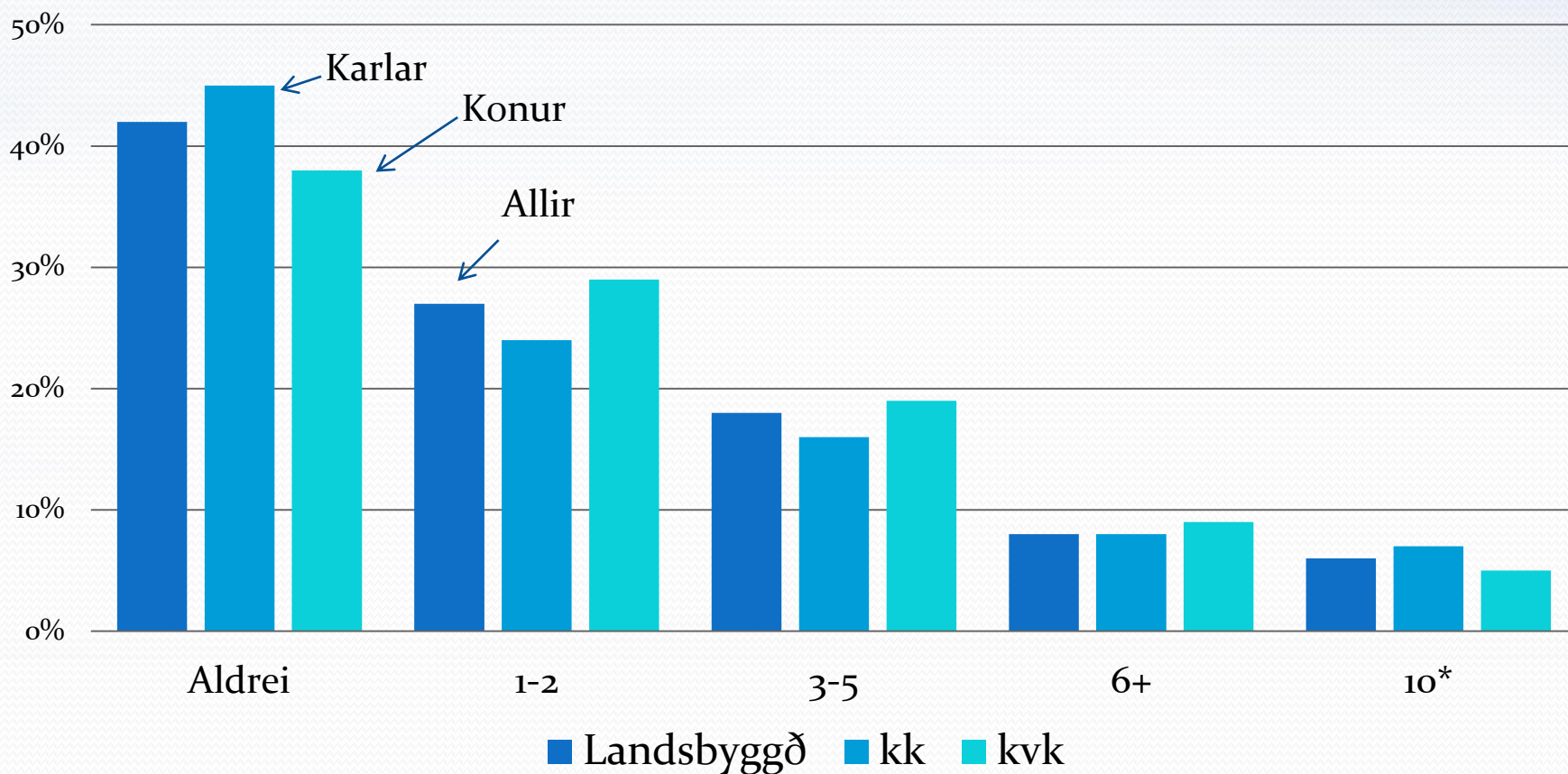
A photograph of a vast blue sky with scattered white clouds, transitioning into a calm blue ocean at the horizon. The text 'Takk fyrir' is centered in the sky area.

Takk fyrir

Hversu oft hefur þú flogið á síðustu 12 mánuðum

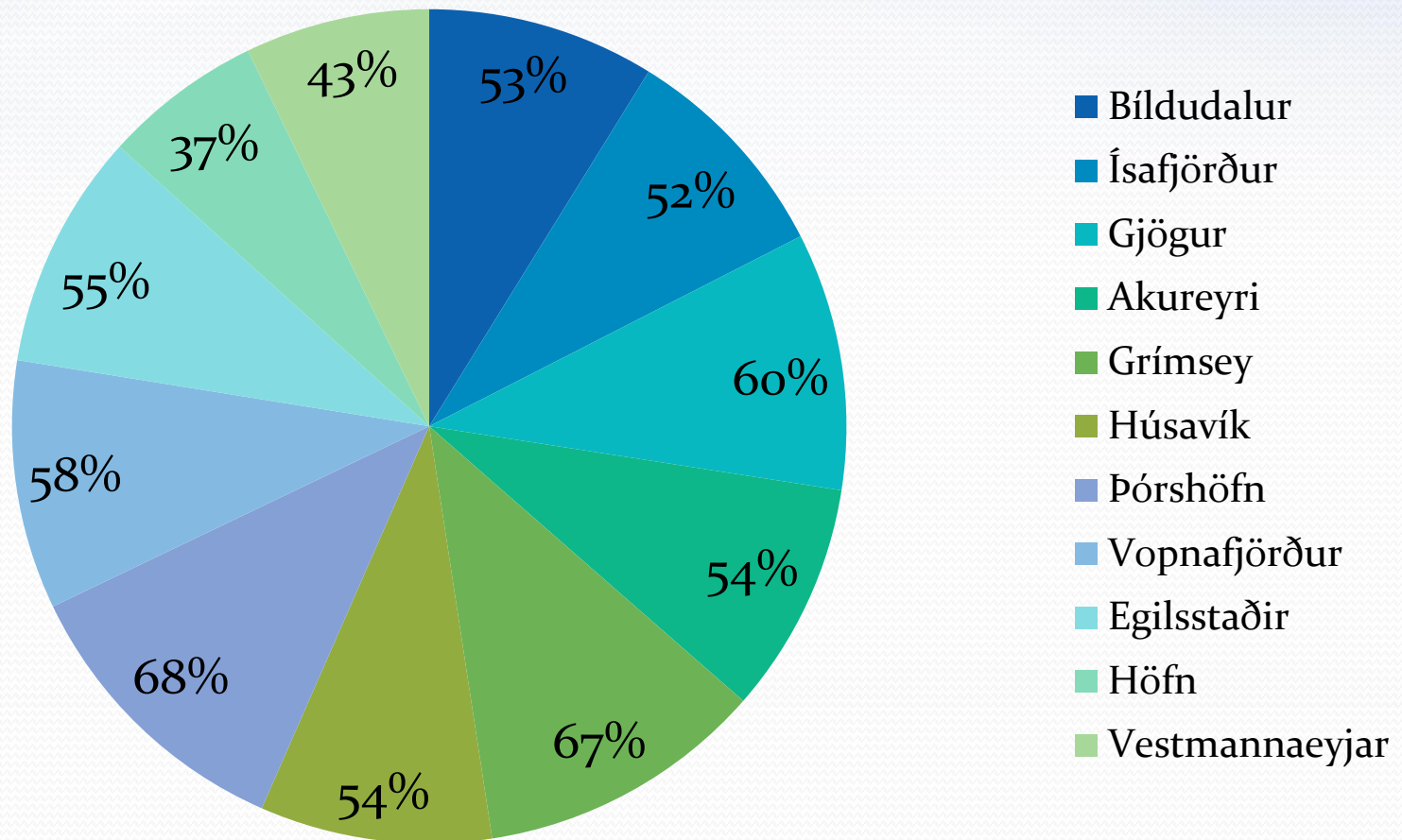
Að lágmarki 1/3 landsmanna hefur flogið!

Hlutfall þeirra sem hafa flogið á síðustu 12 mánuðum, eftir kyni

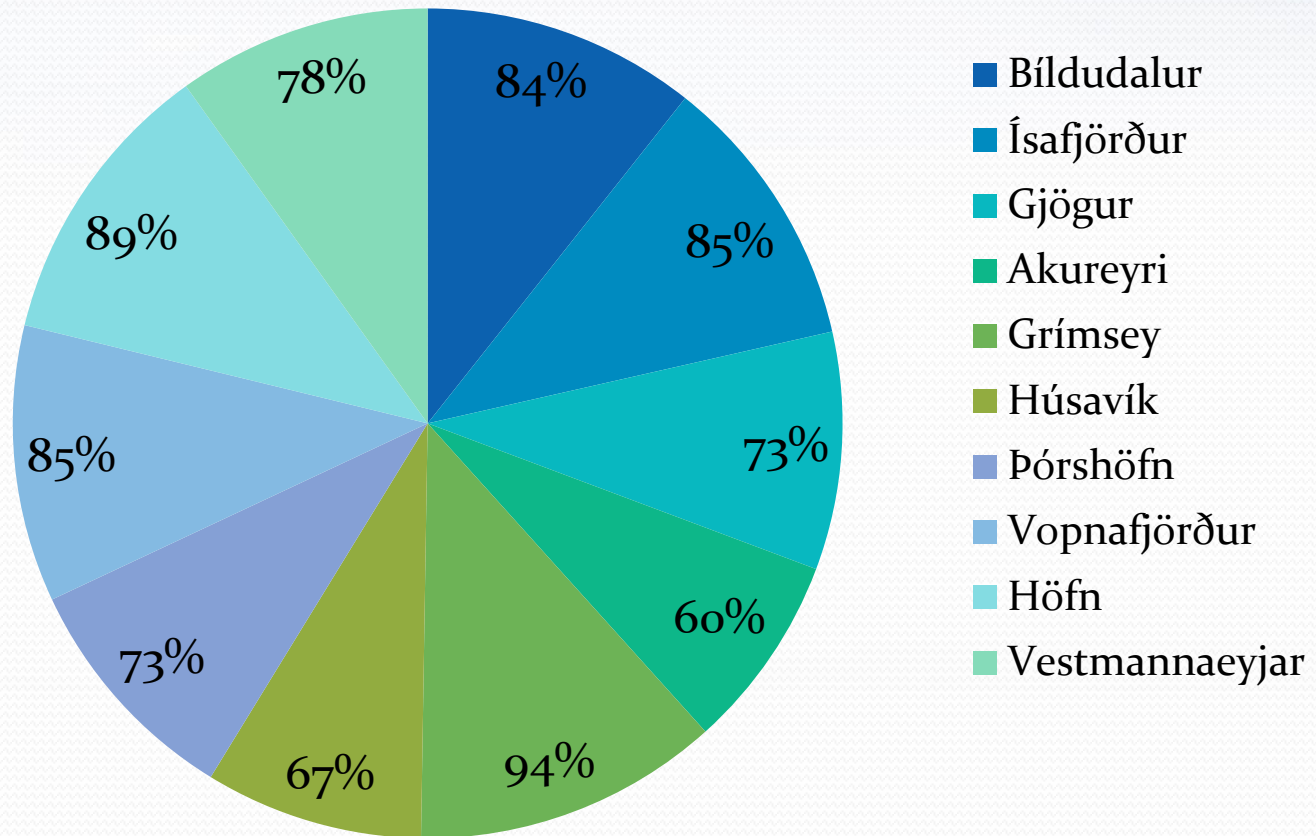
Hver var megintilgangur síðustu flugferðar?

Hlutfall þeirra sem fóru til að hitta fjölskyldu eða vini

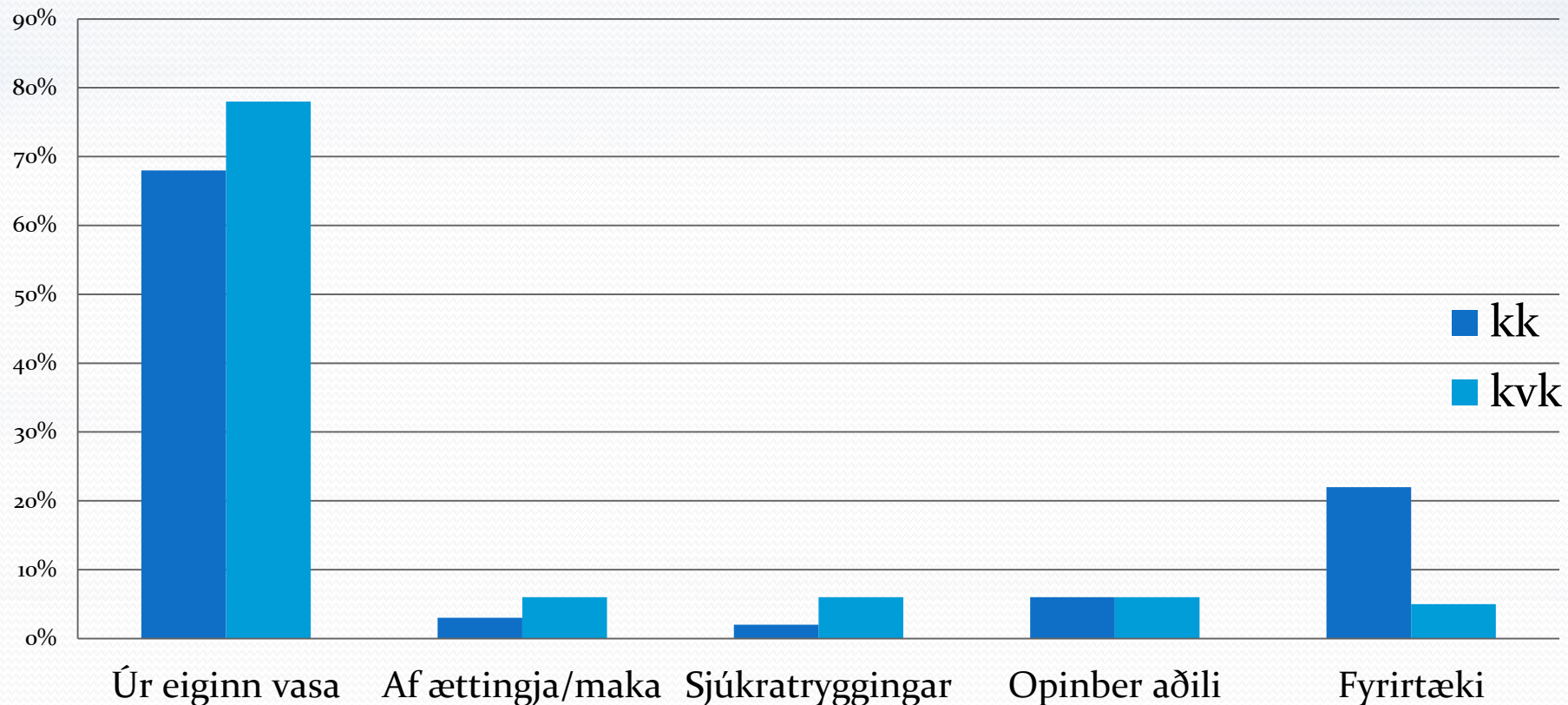
Heilbrigðisþjónusta og flug

Þeir sem hafa notað flug til að sækja sér heilbrigðisþjónustu

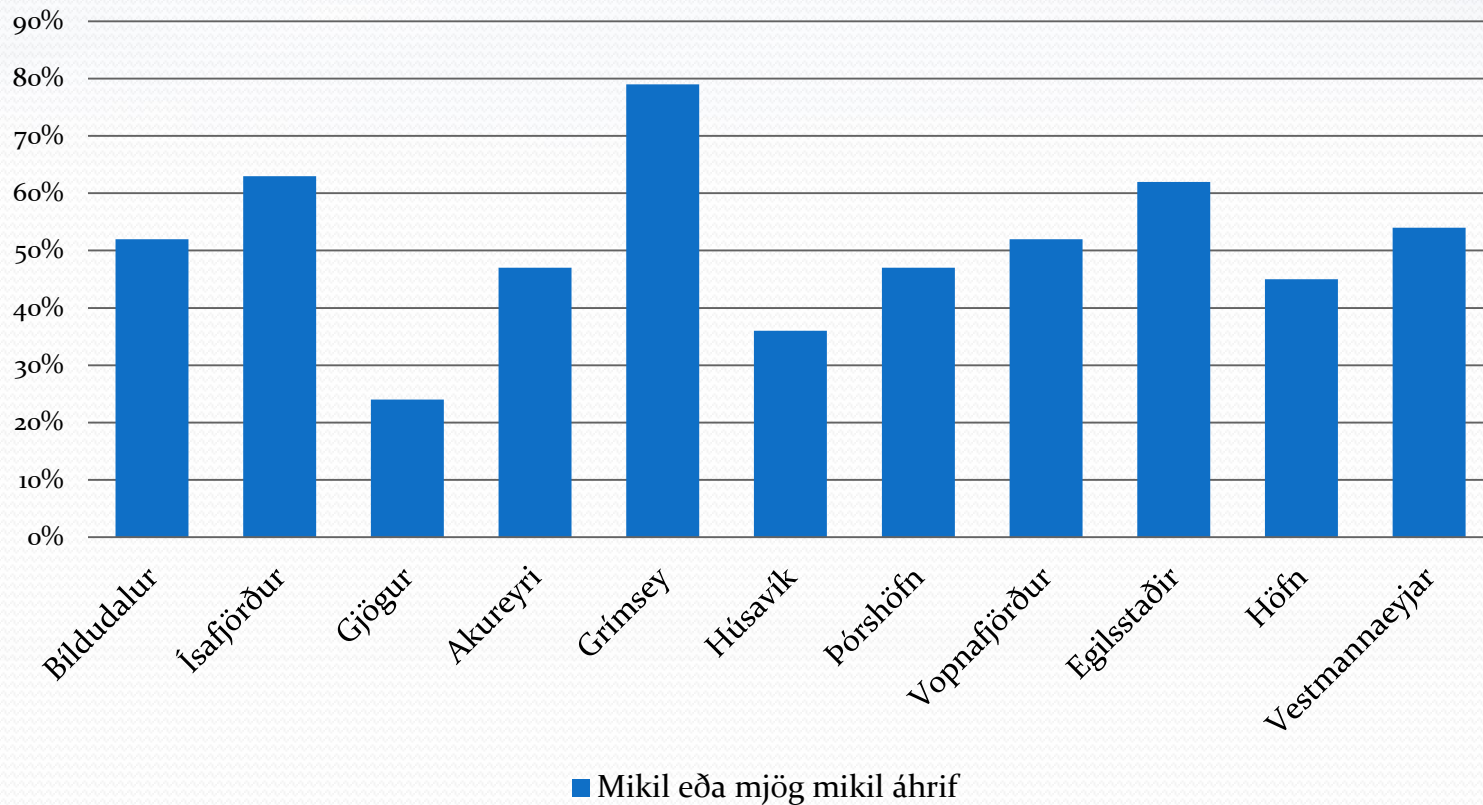
Hver borgar flugið

Hver hefur oftast greitt fyrir flugið þitt á síðustu 12 mánuðum?

Flugið og fyrirtækin

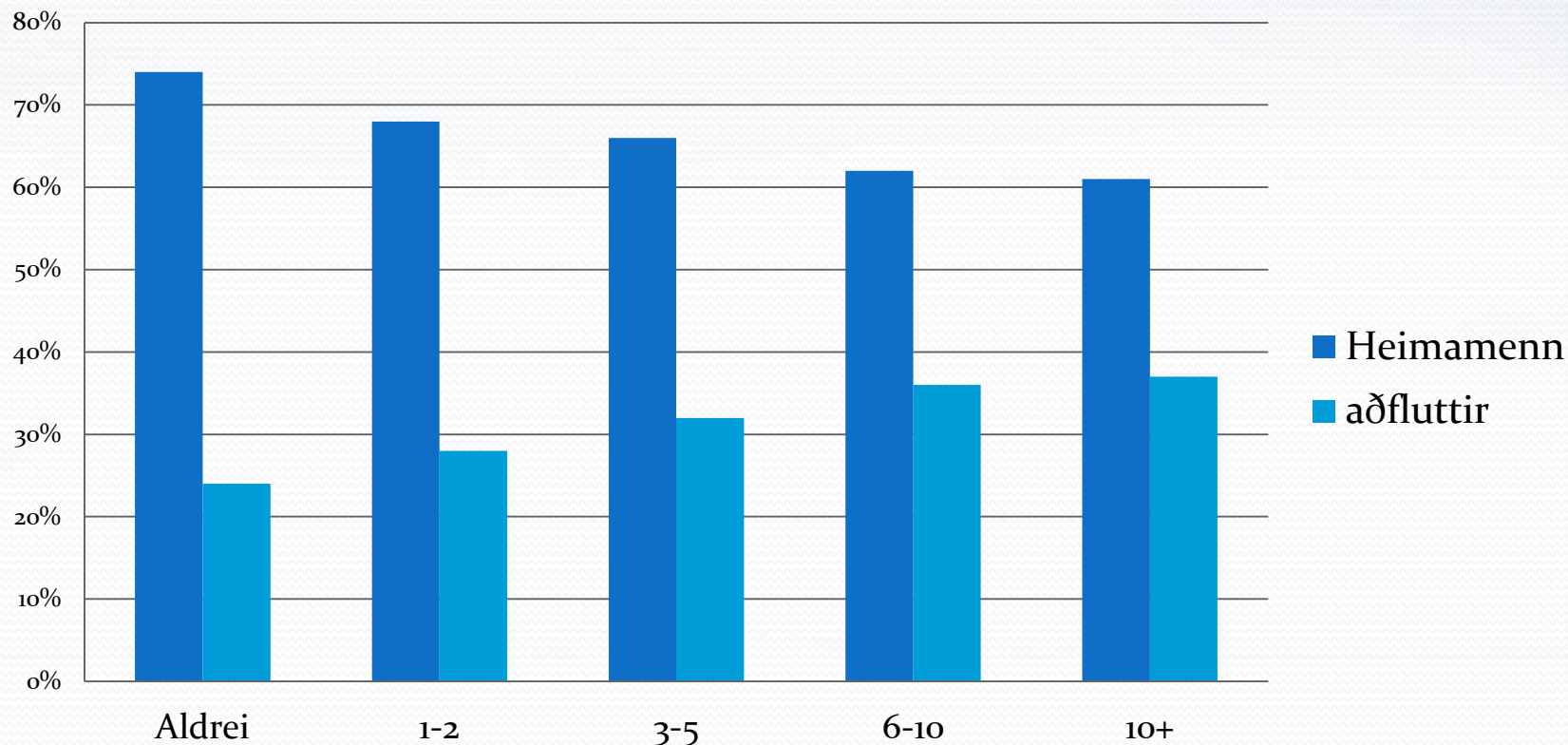
Ef áætlanaflogi yrði hætt,
hver væru áhrifin á þinn rekstur?

Fjölskyldutengsl

aðfluttir nota flugið mest og meirihluti aðfluttra eru konur

Notkun á flugi eftir uppruna

Stórfelldar samgöngubætur í vegakerfi og áhrif á flug

Geta stórfelldar vegabætur td. með jarðgöngum komið í staðinn fyrir flugið?

